

Forflytning av gatehunder og andre kjæledyr med ukjent opprinnelse

Stortinget gav i 2017 (vedtak 28.3.2017) Mattilsynet i oppdrag å stoppe innførsel av gatehunder til Norge. Innførsel av gatehunder og andre kjæledyr med ukjent opprinnelse medfører en betydelig risiko for at sykdommer innføres til Norge. Mattilsynet mener at det er ikke mulig å oppnå tilfredsstillende helsegarantier for disse hundene når de tas direkte fra gaten eller fra et shelter uten tilstrekkelig oppholdstid.

På bakgrunn av dette mener Mattilsynet at det vil ikke være mulig å innføre gatehunder og andre kjæledyr med ukjent opprinnelse kommersielt til Norge, da de ikke kan oppfylle regelverkets krav. Disse dyrene har ukjent opprinnelse og helsemessig status, og bør derfor ikke selges eller omsettes over landegrensene før de oppnår en tilfredsstillende helsestatus. Mattilsynet mener at dyrene ikke holdes under slike forhold at dyre- og folkehelse ivaretas, eller at det kan dokumenteres som tilfredsstillende ved samhandel eller import. Gatehunder og katter oppfyller derfor ikke kravene til handelsdyr i hht Dir 92/65 (forskrift om handel med levende dyr). Det samme vil gjelde for slik innførsel fra tredjeland.

EUs reiseregler for kjæledyr ble innført i 2004 – reglene gjelder også i Norge som en følge av forpliktelser gjennom EØS-avtalen. De nye reglene innebar en kraftig forenkling i forhold til tidligere når det gjelder innførsel av kjæledyr til Norge. I løpet av de årene som er gått er erfaringen dessverre at reisereglene utnyttet til bl.a. salg og formidling av kjæledyr, også gatehunder og tidligere eierløse dyr¹. Dette er i strid med regelverkets formål, som er å tilrettelegge for at dyreeiere kan ta med seg kjæledyr på den reisen dyreeier vil eller må gjennomføre som følge av ferie eller flytting, og samtidig forebygge spredning av sykdommer som kan være en risiko for dyre- og folkehelsen.

Et dyr som har levd hele sitt liv under godt kontrollerte betingelser i et privathjem, vil innebære en lavere risiko for smittespredning enn dyr med ukjent bakgrunn i hele, eller deler av livet sitt. Dyr som holdes tett sammen med andre dyr med helt eller delvis ukjent bakgrunn, f.eks. i et shelter for eierløse hunder/katter, vil utsettes for de samme smittestoffene. Alle dyr fra slike dyrehold vil representere en høyere risiko for videre smittespredning.

Slik praktiserer Mattilsynet dette regelverket

1) Ikke-kommersiell innførsel

For at en gatehund/shelterhund/eierløs hund fra andre land skal kunne ansees som et kjæledyr, må den ha vært holdt som et *kjæledyr* i et privat hushold i minst 6 måneder før den kan tas med til

¹ Gatehunder/katter som dekket av denne definisjonen: Benevnelsen «gatehunder» omfatter utenlandske, eierløse hunder, herunder shelterhunder/hunder fra omplasseringsenheter, tidligere eierløse hunder fra ulike typer «fosterhjem» ment for videre adopsjon/formidling, løshunder, omstreifende og forvillede hunder. Katter av tilsvarende opprinnelse vil også dekkes under dette begrepet.

Norge sammen med sin eier. Den som eier og reiser med hunden er ansvarlig for å kunne dokumentere dette i form av f.eks. veterinærbehandling som sykdomsbehandling, ormekur, vaksinerings osv.

En forflytning av kjæledyr regnes som ikke-kommersiell når forflytningen er utløst av *eierens behov for å forflytte seg* og skjer innenfor tidsrommet fem dager før til fem dager etter eierens forflytning.

2) Kommersiell innførsel

Mattilsynet mener at det ikke er anledning til å ta gatehunder inn til Norge med hjemmel i regelverket for handel med levende dyr.

Handel med dyr over landegrensene innebærer høy risiko for overføring av alvorlige smittsomme sykdommer både til mennesker og dyr. Det stilles derfor en rekke betingelser for slik handel med bakgrunn i veterinærfaglige vurderinger. Et grunnleggende krav er at dyr skal være holdt under kontrollerte betingelser tilstrekkelig lenge til at handel med disse dyrene ikke utgjør en helserisiko for de landene dyrene skal selges til. Dagens regelverk for handel med dyr tar i realiteten ikke høyde for at gatehunder/eierløse hunder/katter skal kunne omsettes etter disse reglene. EUs handelsregelverk for levende dyr gjelder derfor ikke for gatehunder. Regelverket kan ikke hindre spredning av smittsomme sykdommer ved innførsel av gatehunder slik det er i dag.

Klage til ESA på Norges forvaltningspraksis, import av gatehunder og andre kjæledyr med ukjent opprinnelse

Mellom 20. Juni og 7. November 2018 mottok ESA (EFTA Surveillance Authority) 5 klager på Mattilsynets forvaltningspraksis vedrørende import av gatehunder og andre kjæledyr med ukjent opprinnelse. I klagen ble det påstått at Norges forvaltningspraksis er i strid med EU-regelverket. ESA har i [brev av 7. juli 2021](#) svart på disse klagen. I svaret konkluderer ikke ESA om hvorvidt praksisen er i tråd med EØS-reglene eller ikke. ESA begrunner henleggelsen med at omfanget av sakene ikke er tilstrekkelig, og at klagen av ressurshensyn ikke vil bli fulgt opp videre.

Mattilsynet har ikke mottatt nye politiske føringer fra Landbruks- og matdepartementet om å endre dagens praksis i etterkant av ESA sitt svar. Dagens praksis når det gjelder gatehunder fortsetter derfor som før.

Veterinærinstituttets studie fra 2012

I studien Veterinærinstituttet gjennomførte i 2012 på gatehunder fra Øst-Europa, ble det avdekket at ca. 50% ikke hadde tilstrekkelig beskyttelsesnivå mot rabies. Om lag 20% var negative, og Veterinærinstituttet anslår at de var uvaksinerte. Dette til tross for at reisedokumentasjonen «bekreftet» at dyrene var vaksinert mot rabies etter protokollen (minst 21 dager før reisen tar til).

I OIEs (Verdens dyrehelseorganisasjon) standard for rabiesvaksine angis at minst 22 av 25 eller 26 av 30 vaksinerte individer skal være beskyttet mot rabiessmitte etter gjennomført rabiesvaksinasjon.

Dette tilsvarer at minst 88% av hundene i studien fra 2012 skulle ha vist tilfredsstillende beskyttelsesnivå dersom disse dyrene hadde hatt en immunrespons i tråd med vaksinens minimumskrav, ikke bare 40-50%. Dette kan tyde på at gatehunder ofte ikke er friske nok til å danne tilstrekkelig immunitet etter vaksinasjon, men det er også avdekket tilfeller av juks med dokumentasjon i forbindelse med innførsel av gatehunder.

Det er også i de senere årene tatt ut en del prøver av shelterhunder/gatehunder som innføres til Norge (i regi av Mattilsynet). Resultatene viser fremdeles et høyere antall med manglende eller svakere immunrespons etter rabiesvaksine, enn det man forventer å finne i en normal hundepopulasjon.

Denne statistikken utarbeidet av Veterinærinstituttet illustrerer risikoen forbundet med innførsel av levende dyr fra land med varierende grad av sykdomsforekomst.

Sannsynlighet for å importere sykdomsagens

	Antall importerte					
Prevalens i opprinnelsesbestand	100	500	1000	2000	5000	10000
10%	99,997%	100%	100%	100%	100%	100%
1%	63%	99%	100%	100%	100%	100%
0,1%	10%	39%	63%	86%	99%	100%
0,01%	1%	5%	10%	18%	39%	63%
0,001%	0%	1%	1%	2%	5%	10%

Hunder er effektive smittespredere gjennom sin naturlige atferd (spiser egen avføring, åtseleting, rovdyr – kjøttetere), og kan nærmest sies å «støvsuge» sine omgivelser for smittestoff og sprer dem effektivt videre. Mange av disse smittestoffene smitter deretter til mennesker og andre dyr, også den ville faunaen.

Mattilsynet var på besøk hos veterinærmyndigheten i Romania i 2013. Mange rumenske gatehunder holdes i sheltere, og det har vært innført betydelig antall gatehunder fra Romania til Norge de siste årene. En rekke sykdommer, parasitter og sykdomsvektorer² som vi anser som eksotiske, eller fraværende i Norge, er utbredt i Romania. Rabies forekommer jevnlig i landet.

Det er påvist flere tilfeller av sykdommer og smittestoffer på innførte gatehunder – også smittestoff og parasitter som tidligere ikke har vært påvist i Norge, eller som påvises svært sjelden.

Det nasjonale veterinærinstituttet i Romania, med tilhold i Bucuresti, opplyste under vårt besøk at de anslo at ca 80% av gatehundene i Bucuresti var infisert med *Dirofilaria* (to typer: *D. immitis* = klassisk hjerteorm og *D. repens*). Dette er en svært alvorlig lidelse.

Dirofilaria smitter ved hjelp av enkelte myggarter. Veterinærinstituttet i Norge opplyser at *Dirofilaria* (hjerteorm) kan etablere seg i Sør-Norge under gitte værbetingelser. Det tar minst 7 måneder fra et dyr smittes til smitte kan påvises ved prøvetaking. Dette er en vanlig forekommende parasitt i mange sheltere i endemiske områder (Sør-Spania, Romania), og kalles ofte «shelter-worm» i de endemiske områdene.

Med en slik forekomst vil det være meget stor sannsynlighet (i tråd med tabellen over) for at denne sykdommen kommer med hunder fra Romania selv om det importeres langt under 100 dyr.

I en publisert [artikkel om gatehundimport](#) hos finske rikskringkaster YLE kommer det fram at 43% av shelterhunder importert til Finland fra Russland hadde antibiotikaresistente bakterier.

² [vektor – medisin – Store medisinske leksikon \(snl.no\)](#)

Krav til rabies beskyttelsesnivå etter vaksinasjon

Krav til resultatet av en rabiesvaksinasjon settes i vedlegg III til Kjøledyrforordningen (For 576/2013). 21-dagers fristen er veiledende, og rabiesvaksinen er ikke gyldig før tilstrekkelig beskyttelse er oppnådd (dvs et antistoffnivå på 0,5 IU/ml eller høyere).

For ytterligere informasjon:

- [Gatehunder og smitterisiko \(mattilsynet.no\)](http://mattilsynet.no)
- [Kravet for innførsel av gatehunder er strammet inn | Mattilsynet](#)